

LAKIALOITE 22/2004 vp

Laki rikoslain 20 ja 25 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tämän lakialoitteen pohjana on oikeusministeriön 28 päivänä marraskuuta 2002 asettaman työryhmän 3 päivänä heinäkuuta 2003 jättämä mietintö. Työryhmän tehtävänä oli esittää ehdotus ihmiskauppaa koskeviksi rangaistussäännöiksi sekä selvittää, onko tarpeen säätää seksin ostaminen rangaistavaksi. Lakialoite noudattaa työryhmän esitystä niin perusteluiden kuin pykäläehdotustenkin osalta.

Aloitteen mukaan rikoslakia muutettaisiin niin, että muutoksilla parannettaisiin mahdollisuuksia torjua ihmiskauppaa, paritusta ja prostituutiota.

Seksuaalirikoksia koskevaan rikoslain 20 lukuun lisättäisiin uusi rangaistussäännös, joka koskee seksin ostamista. Siitä rangaistaisiin sitä, joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa toisen ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon. Rangaistuksena olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Myös yritys olisi rangaistava.

Seksin ostamista nuorelta koskevaa rangaistussäännöstä muutettaisiin niin, että sen enimmäisrangaistus korotettaisiin kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen vankeutta. Seksin myymistä ei ehdoteta yleisesti rangaistavaksi.

Lakiin lisätään uusi rangaistussäännös törkeästä parituksesta. Törkeästä parituksesta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Vapauteen kohdistuvia rikoksia koskevaan 25 lukuun lisättäisiin uusi ihmiskauppaa koskeva rangaistussäännös. Ihmiskaupasta tuomittaisiin se, joka käyttämällä hyväksi toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa, erehdyttämällä toista, maksamalla korvauksen toista vallaan saan pitävälle henkilölle tai ottamalla vastaan sellaisen korvauksen ottaa toisen valtaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamiseksi seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi tai pakko-työhön tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa. Yritys olisi rangaistava. Ihmiskaupasta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Lukuun lisättäisiin myös uusi törkeää ihmiskauppaa koskeva rangaistussäännös (3 a §). Törkeästä ihmiskaupasta tuomittaisiin vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

PERUSTELUT

1 Johdanto

Ihmiskauppaa on esiintynyt viime vuosina laajasti järjestäytyneen rikollisuuden muodossa. Edellytyksiä lisääntyneelle ihmiskaupalle ovat luoneet muun muassa Euroopan valtiollisessa rakenteessa 1990-luvun alussa tapahtuneet muutokset, vapaampi liikkuminen Euroopan unionin sisällä ja taloudellinen eriarvoistuminen. Ihmiskauppa ei kuitenkaan rajoitu pelkästään Eurooppaan, vaan on ilmiönä yleismaailmallinen. Käytännössä varsinkin naiset ovat ihmiskaupan kohteina. Suomen oloissa ihmiskaupan piirteitä on jossain määrin ilmennyt prostituutiosta.

Ihmiskauppaa on pyritty torjumaan kansainvälisillä sopimuksilla, erityisesti kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirjalla, ja Euroopan unionin puitepäätoöksellä ihmiskaupan torjunnasta. Suomen tulee panna kansallisesti toimeen nämä ja eräät muut kansainväliset velvoitteet.

Yhtenä mahdollisena keinona puuttua prostituutioon on yleisessä keskustelussa noussut esiin seksin ostamisen kriminalisointi samaan tapaan kuin Ruotsissa tehtiin vuonna 1998.

2 Prostituutiotilanne Suomessa

Arviot Suomessa toimivien prostituoitujen määrästä vaihtelevat. Usein on käytetty keskusrikospoliisin esittämiä arvioita. Keskusrikospoliisin julkaisussa esitetyn, viranomaisilta ja alan asiantuntijoilta saatuihin tietoihin perustuvan arvion mukaan pääkaupunkiseudulla toimii varovaisesti arvioiden ainakin 500 ulkomaista prostituoitua. Lisäksi prostituoituja toimii muuallakin maassa. Kaikkiaan Suomessa vieraillee saman arvion mukaan vuosittain varovaisesti arvioiden 10 000—15 000 prostituoitua. He tulevat pääasiassa Virosta ja Venäjältä, nykyisin pieneltä osin myös Latviasta ja Liettua. Toiminta on saatettu järjestää niin, että prostituoidut tulevat Suomeen esimerkiksi viikon mittaiseksi ajaksi kerrallaan. (Rikostutkimus 2002. Keskusrikospoliisin julkaisu 2003.)

Ulkomaisten prostituoitujen lisäksi Suomessa toimii jonkin verran kotimaisia prostituoituja. Käytännössä lähes kaikki Suomessa toimivat ja Suomeen saapuvat prostituoidut ovat naisia ostajien ollessa lähes poikkeuksetta miehiä. Saatujen tietojen mukaan Suomessa toimii myös joi-takin miespuolisia prostituoituja.

Suomessa seksipalveluita tarjotaan poliisin tietojen mukaan järjestäytyneiden paritusorganisaatioiden toimesta pääasiassa yksityisasunnossa, ravintoloissa sekä majoitusliikkeissä. Pohjois-Suomessa palveluja on tarjottu myös leirintäalueilla. Katuprostituutio Suomessa vaikuttaa tällä hetkellä melko vähäiseltä. Poliisilta saatujen tietojen mukaan prostituoiduista suurin osa on 18—29-vuotiaita, koska paritusorganisaatiot huolehtivat tarkoin siitä, että prostituoidut ovat täysi-ikäisiä. Organisaatiot haluavat pitää kiinnijäämisriskin alhaisena, koska seksin ostaminen alle 18-vuotiailta on Suomessa rangaistavaa. Ei voitane kuitenkaan sulkea kokonaan pois sitä mahdollisuutta, että Suomessa tosiasiaa toimisi alaikäisiä prostituoituja paritusorganisaatioidenkin alaisuudessa.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan Suomessa tapahtuva prostituutio on tällä hetkellä erittäin pitkälle järjestäytyneitä. Toiminnassa on pääsääntöisesti kyse ammattimaisesta paritustoiminnasta. Toiminnan ammattimaisuutta kuvaavat esimerkiksi tiedot toimintaa varten järjestetystä puhelinoperaattoritoiminnasta. On viitteitä siitä, että ammattimaista paritustoimintaa harjoittavat rikollisjärjestöt toimivat Suomessa alueittain sovitun aluejaon mukaisesti. Toiminnasta saadut rahalliset voitot ovat poliisilta saatujen tietojen mukaan hyvin huomattavia. Kaikkiaan näyttää siltä, että alalla itsenäisesti toimivat prostituoidut ovat erittäin harvinaisia.

Yleisesti esitetyn arvion mukaan ulkomaisten prostituoitujen tulon Suomeen ei liity ihmiskaupan vakavimpia muotoja, kuten heidän tuomistaan Suomeen väkivalloin tai uhkauksin. Sen sijaan prostituoitujen Suomeen tuomiseen saattaa liittyä erehdyttämistä ja toisen aseman hyväksikäyttöä. Kansainvälisten ihmiskaupan

määritelmien mukaan nekin saattavat merkitä sitä, että tekoa olisi pidettävä ihmiskauppana. Esi-tettyjen arvioiden mukaan lähes kaikki Suo-meen prostituutiota varten saapuvat ovat tänne tullessaan tietoisia siitä, mitä tulevat tekemään. Joissain tapauksissa tällaista henkilöä on kuitenkin voitu johtaa työn laadun suhteen harhaan. Myöskään toimintaolosuhteet tai toiminnasta saadut tulot eivät aina ole vastanneet sitä, mitä prostituoiduille on luvattu.

Poliisilta saatujen tietojen mukaan ammatti-maisesti toimivat paritusorganisaatiot ovat saat-taneet myös rajoittaa alaisuudessaan toimivien prostituoitujen liikkumisvapautta, esimerkiksi huoneistoon lukitsemalla tai passin takavarikoimalla. Lisäksi, jos Suomessa toimiva ulkomai-nen prostituoitu haluaisi lähteä takaisin kotimaa-hansa ennen sovittua määräajan päättymistä, rikollisjärjestö saattaa uhkauksin, väkivalloin tai muin voimakeinoin estää häntä lopettamasta prostituotuna toimimista.

Prostituutiota voidaan pitää sosiaalisesti on-gelmallisena. Arvioiden mukaan prostituution harjoittamisen seurauksena prostituoidulle usein aiheutuu mielenterveydellisiä vaurioita, tervey-dellisiä haittoja sekä päihteiden ja huumeiden käyttöä, minkä lisäksi prostituoidut toiminnas-saan saattavat helposti altistua väkivallalle. Prostituotujen usein jo valmiiksi heikko sosiaa-linen asema pääsääntöisesti entisestään heiken-tyy prostituution seurauksena.

Prostituutioon saattaa liittyä myös rikollisuut-ta, erityisesti ihmiskauppa- ja paritusrikollisuut-ta. Kuten edellä todettiin, Suomessa prostituutio on tällä hetkellä hyvin pitkälle järjestäytyntä, minkä vuoksi prostituutio ilmiönä liittyy erit-täin läheisesti paritusrikollisuuteen. Prostitu-tioon liittyvä ihmiskauppa- ja paritusrikollisuus huonontaa entisestään prostituotujen sosiaalis-ta asemaa. Ilmiötä tulisi tarkastella kokonaisuu-tena, jossa prostituutio, seksin kysyntä, paritus ja ihmiskauppa ovat keskenään yhteydessä. Lainsäädännön kannalta niitä ei kuitenkaan tule rinnastaa toisiinsa.

3 Aloitteen tavoitteet

3.1 Ihmiskauppa

Varsinkin kansainväliset veloitteet mutta myös kansalliset tarpeet edellyttävät erityistä ihmis-kauppaa koskevaa sääntelyä. Koska ihmiskaup-paa koskeva sääntely Suomea velvoittavissa kansainvälisissä asiakirjoissa on hyvin yksityis-kohtainen, lainmuutostarpeita on varsin paljon. Selkein ja havainnollisin vaihtoehto on säätää erillinen rangaistussäännös ihmiskaupasta.

3.2 Paritus

Paritusta koskevaa rangaistussäännöstä tulee muuttaa sekä kansallisten että kansainvälisten muutostarpeiden vuoksi. Molemmat syyt edel-lyttävät erillistä rangaistussäännöstä törkeästä parituksesta. Keskeisenä keinona parituksen edistämiseksi toimii prostituutiota koskeva markkinointi. Sellaisten ilmoitusten julkaisijat hyötyvät taloudellisesti prostituutiosta. Markki-nointi on niin kiinteässä yhteydessä itse parituk-seen ja prostituutioon, että markkinoinnin krimi-nalisointi vaikeuttaisi merkittävästi prostitu-tion järjestämistä ja olisi tärkeä lisäkeino prosti-tuutiosta hyötymiseen puuttumiseksi.

3.3 Seksin ostaminen

Kriminalisoinnin hyötyjen ja haittojen arviointia

Prostituutioon liittyviin kriminalisointeihin on usein katsottu liittyvän enemmän haittavaiku-tuksia kuin hyötyjä. Sekä seksin myynnin että ostamisen mahdollisen kriminalisoinnin mah-dollisena haittavaikutuksena on pidetty, että krimi-nalisointi pakottaisi harjoittamaan prostitu-tiota salassa. Tämä taas saattaisi lisätä paritta-jien valtaa prostituotuihin nähden, vaikka pää-asialliseksi tavoitteeksi usein asetetaan prosti-tuotujen aseman parantaminen ja paritusrikolli-suuteen puuttuminen. Voidaan myös ajatella, että kriminalisoinnit ajaisivat prostituoidut entistä huonompaan asemaan. Heidän tosiasialli-nen vapautensa valita asiakkaansa saattaisi enti-

sestään kaventua, ja he voisivat ajautua tilanteeseen, jossa he joutuisivat hyväksymään sellaisentekin asiakkaiden ostotarjoukset, joita he eivät aiemmin olisi hyväksyneet. Näin prostituoidut voisivat altistua entistä enemmän asiakkaiden taholta toteutetulle väkivallalle. Mahdolliset kriminalisoinnit saattaisivat myös vähentää prostituoitujen halukkuutta ilmoittaa asiakkaiden tai parittajien heihin kohdistamista rikoksista. Asiakkuuden kriminalisointi saattaisi myös vähentää ostajien halukkuutta toimia poliisin kanssa yhteistyössä paritusrikollisuutta selvitettäessä.

Voidaan kuitenkin ajatella, että seksin ostamisen kriminalisointiin liittyisi tavoiteltavia ja hyväksyttäviä hyötyjä. Oston kriminalisoinnin voidaan ensinnäkin ajatella edistävän sekä yleistä sosiaalista tasa-arvoa että myös sukupuolten välistä tasa-arvoa. Yleistä sosiaalista tasa-arvoa oston kriminalisointi edistäisi lähinnä silloin, jos kriminalisointi vaikuttaisi ennalta ehkäisevästi. Sukupuolten välistä tasa-arvoa oston kriminalisointi edistäisi, koska käytännössä suurin osa seksin ostajista on miehiä ja vastaavasti suurin osa prostituoiduista on naisia. Oston kriminalisointi parantaisi näin naisten asemaa sekä pyrkiisi estämään prostituutiosta ja seksin ostamisesta aiheutuvaa vääristynyttä kuvaa seksuaalisuudesta.

Seksin ostajiin kohdistuva kriminalisointi voitaisiin nähdä myös ihmiskauppaa koskeviin säännösehdotuksiin liittyväksi rikosoikeudelliseksi toimenpiteeksi, jolla vahvistettaisiin ihmisen koskemattomuuden suojaa ja pyrittäisiin vähentämään ihmiskauppaa aiheuttavaa seksin kysyntää. Ruotsin kokemusten valossa seksin ostamisen kriminalisointi oletettavasti myös jossain määrin vähentäisi seksin kysyntää. Vähäistäkin kysynnän vähenemistä voidaan edellä esitetyn mukaisesti pitää kriminaalipoliittisesti hyväksyttävänä tavoitteena. Lisäksi seksin ostajiin kohdistuva kriminalisointi voidaan nähdä yhteydessä voimassa oleviin ja ehdotettaviin paritusta koskeviin säännöksiin. Kriminalisoinnilla pyritäisiin myös puuttumaan paritusrikollisuuteen seksin kysyntää vähentämällä.

Oston kriminalisoinnilla olisi vaikutuksia myös vähemmän yleisellä tasolla. Jos prostituoitu toimii parittajan alaisuudessa tai jos hänet on pakotettu toimimaan prostituoituna, hänen tosiasiallinen seksuaalinen itsemääräämisoikeutensa on rajoitettu. Tällöin seksin ostamisen tekona voidaan nähdä loukkaavan prostituoidun ruumiillista ja henkistä koskemattomuutta sekä hänen seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. Seksin ostamisen voidaan muissakin tilanteissa katsoa loukkaavan edellä esitetyin tavoin seksuaalista itsemääräämisoikeutta sekä koskemattomuutta, koska tekoihin ryhdytään maksua vastaan, eikä päätös prostituoiduksi ryhtymisestä useinkaan synny täysin vapaaehtoisen ja tietoisin valinnan seurauksena. Pikemmin prostituoitujen yhteiskunnallista asemaa voidaan pitää heikkona. Yhtenä osoituksena prostituoitujen tosiasiallisesti rajoitetusta seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta voidaan pitää sitä, että prostituoiduilla on vain rajoitettu mahdollisuus valita asiakkaansa. Tämä koskee yleensä myös tilanteita, joissa paritusta ei voida osoittaa. Seksin ostamisen kriminalisointi saattaisi vaikuttaa siten, että prostituutiota harjoitettaisiin entistä enemmän salassa; toiminta ajautuisi "maan alle". Toisaalta Suomessa katuprostituutioon on jo puututtu kunnallisin järjestyssäännöin, ja myös hyväksytyt järjestyslain säännös on kohdistettu julkisella paikalla tapahtuvaan seksin ostamiseen tai maksulliseen tarjoamiseen. Katuprostituutio näyttää Suomessa olevan ennestäänkin jo vähäistä. Toiminta on siirtynyt matkapuhelinten ja Internetin välityksellä tapahtuvaksi.

Seksin ostamista koskeva yleinen kriminalisointi ei oletettavasti näin ratkaisevasti nykytilannetta enemmän siirtäisi prostituutiota harjoitettavaksi salassa eikä näin myöskään huonontaisi jo alalla toimivien prostituoitujen asemaa tässä suhteessa. Kriminalisointi ei näin myöskään entisestään kaventaisi prostituoitujen mahdollisuutta valita asiakkaitaan tai merkitsisi sitä, että prostituoidut joutuisivat hyväksymään sellaisetkin asiakkaat, joiden tarjouksia he eivät ennen olisi hyväksyneet. Tämänkaltainen tilanne olisi mahdollinen lähinnä katuprostituutiossa.

Seksin ostamisen kriminalisoinnin on usein katsottu voivan johtaa siihen, että parittajien valta prostituoituihin nähden lisääntyisi. Saatujen tietojen mukaan jo tällä hetkellä valtaosa Suomessa toimivista prostituoituista toimii parittajan alaisuudessa. Jos kriminalisoinnilla kuitenkin saataisiin vähennettyä seksin kysyntää, parittajien toimintamahdollisuudet tosiasiallisesti kaventuvat. Lisäksi kriminalisointi vaikuttaisi kysynnän vähenemisen kautta siten, että Suomi ei olisi enää yhtä houkutteleva markkina-alue järjestäytyneille paritusorganisaatioille. Tällöin kriminalisointi vähentäisi myös paritusrikollisuutta ja mahdollisuudet parittajien vallan lisääntymiselle prostituoituihin nähden yleisesti kaventuisivat. Myöskään parittajien prostituoituihin kohdistama väkivalta ei tämän vuoksi oletettavasti lisääntyisi. Tähän vaikuttaisi myös tässä aloitteessa ehdotettu parituksen törkeä teko-muoto. Voidaan pikemmin ajatella, että Suomessa toimivien parittajien tulisi entistä enemmän huolehtia siitä, että toimintaan ei liity muita rikoksia, esimerkiksi prostituoitujen pahoinpitelyjä. Näiden rikosten selviäminen lisäisi kiinnijäämisriskiä myös parituksesta tai törkeästä parituksesta.

Seksin ostamisen kriminalisoinnin vaikutus parittajien ja ostajien taholta prostituoituihin kohdistaman väkivallan lisääntymiseen ei ole yksiselitteinen. Jos kriminalisointi vähentäisi seksin kysyntää, prostituoitujen mahdollisuudet kohdata ostajien toteuttamaa väkivaltaa pienenisivät ostajien määrän vähentyessä. Edelleen ostajan toiminnan ollessa rangaistavaa hänen kiinnijäämisriskinsä seksin ostamisrikoksesta kasvaisi hänen toteuttaessaan myös jonkin muun rikoksen tunnusmerkistön, esimerkiksi pahoinpitelyn. On jopa oletettavaa, että prostituoitujen pahoinpitelyt voisivat vähentyä, jos osto kriminalisoitaisiin, koska kriminalisoinnin jälkeen vielä mahdollisesti seksiä ostavat henkilöt toimisivat pikemmin entistä varovaisemmin. Tätäkin vaikeampi on arvioida, vaikuttaako uudistus siihen, uskaltavatko prostituoituidut ilmoittaa poliisille heihin kohdistuneista pahoinpitelyistä.

4 Aloitteen ehdotukset

Aloitteen mukaan rikoslakia muutettaisiin niin, että muutoksilla parannettaisiin mahdollisuuksia torjua ihmiskauppaa, paritusta ja prostitutiota. Muutokset tehtäisiin toisaalta Suomen kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi ja toisaalta kansallisten muutostarpeiden vuoksi.

Seksuaalirikoksia koskevaan rikoslain 20 lukuun lisättäisiin uusi rangaistussäännös, joka koskee seksin ostamista (8 §). Siitä rangaistaisiin sitä, joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa toisen ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon. Rangaistuksena olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Myös yritys olisi rangaistava. Samassa luvussa olevaa seksin ostamista nuorelta koskevaa rangaistussäännöstä muutettaisiin niin, että sen enimmäisrangaistus korotettaisiin kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen vankeutta. Säännös siirrettäisiin 20 luvun 8 a §:ksi.

Paritusta koskevassa rikoslain 20 luvun 9 §:ssä rinnastettaisiin korvausta vastaan tapahtuvaan sukupuoliyhteyteen kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön tekemät sukupuoliseellisyttä loukkaavat teot. Lisäksi pykälää muutettaisiin niin, että parituksesta rangaistaisiin myös sitä, joka yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi toisen ryhtymistä korvausta vastaan tapahtuvaan sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon taikka kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön ryhtymistä muuhun seksuaaliseen tekoon.

Lukuun lisättäisiin uusi rangaistussäännös törkeästä parituksesta. Siitä tuomittaisiin, jos parituksessa tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai aiheutetaan esimerkiksi erityisen tuntuva kärsimystä taikka kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi. Lisäksi rikoksen olisi oltava kokonaisuutena arvostellen törkeä. Törkeästä parituksesta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Vapauteen kohdistuvia rikoksia koskevaan 25 lukuun lisättäisiin uusi ihmiskauppaa koske-

va rangaistussäännös (3 §). Ihmiskaupasta tuomittaisiin se, joka käyttämällä hyväksi toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa, erehdyttämällä toista, maksamalla korvauksen toista vallassaan pitävälle henkilölle tai ottamalla vastaan sellaisen korvauksen ottaa toisen valtaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamiseen seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi tai pakkotyöhön tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa. Yritys olisi rangaistava. Ihmiskaupasta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Lukuun lisättäisiin myös uusi törkeää ihmiskauppaa koskeva rangaistussäännös (3 a §). Törkeästä ihmiskaupasta tuomittaisiin, jos ihmiskaupassa käytetään 3 §:ssä tarkoitettujen keinojen sijasta tai lisäksi väkivaltaa, uhkausta tai ka-

valuutta, aiheutetaan toiselle esimerkiksi erityisen tuntuva kärsimystä, rikos kohdistuu kahdeksaatoista vuotta nuorempaan lapseen taikka rikos on tehty osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. Lisäksi rikoksen olisi oltava myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Törkeästä ihmiskaupasta tuomittaisiin myös se, joka alistaa toisen orjuuteen tai pitää toista orjuudessa, kuljettaa orjia tai käy kauppaa orjilla, jos teko kokonaisuutena arvostellen on törkeä. Yritys olisi rangaistava. Törkeästä ihmiskaupasta tuomittaisiin vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin koskemaan paritusta, törkeää paritusta, ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 20 ja 25 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 20 luvun 8 § ja 9 §:n 1 momentti sekä 25 luvun 3 §, sellaisina kuin ne ovat 20 luvun 8 § ja 9 §:n 1 momentti laissa 563/1998 ja 25 luvun 3 § laissa 578/1995, sekä

lisätään 20 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 563/1998, uusi 8 a, 9 a ja 13 § sekä 25 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 578/1995, uusi 3 a ja 10 §, seuraavasti:

20 luku

Seksuaalirikoksista

8 §

Seksin ostaminen

Joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa toisen ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon, on tuomitettava, jollei teko ole 8 a §:n mukaan rangaistava, *seksin ostamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Yritys on rangaistava.

8 a §

Seksin ostaminen nuorelta

Joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon, on tuomitettava *seksin ostamisesta nuorelta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

9 §

Paritus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä

1) järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten taikka kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön tekemää sukupuolisiveellisyttä loukkaavaa tekoa varten,

2) yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi toisen sellaiseen tekoon ryhtymistä,

3) muuten käyttää hyväkseen jonkun ryhtymistä sellaiseen tekoon tai

4) viettelee tai painostaa toisen sellaiseen tekoon

on tuomittava *parituksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

9 a §

Törkeä paritus

Jos parituksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti,

3) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka erityisen tuntuva kärsimystä tai

4) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava törkeästä parituksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

13 §

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Paritukseen ja törkeään paritukseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

25 luku

Vapauteen kohdistuvista rikoksista

3 §

Ihmiskauppa

Joka

1) käyttämällä hyväksi toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa,

2) erehdyttämällä toista,

3) maksamalla korvauksen toista valtassaan pitävälle henkilölle tai

4) ottamalla vastaan sellaisen korvauksen ottaa toisen valtaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamiseksi 20 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua tai siihen rinnastettavan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi tai pakkotyöhön tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa, on tuomittava *ihmiskaupasta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka ottaa valtaansa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön taikka värvää, luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa tämän 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa, vaikka mitään 1 momentissa tarkoitettua keinoa ei olisi käytetty.

Yritys on rangaistava.

3 a §

Törkeä ihmiskauppa

Jos ihmiskaupassa

1) käytetään 3 §:ssä tarkoitettujen keinojen sijasta tai lisäksi väkivaltaa, uhkausta tai kavaluutta,

2) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka erityisen tuntuva kärsimystä,

3) rikos kohdistuu kahdeksaatoista vuotta nuorempaan lapseen tai

4) rikos on tehty osana 17 luvun 1 a §:n 4 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa,

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästi ihmiskaupasta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Törkeästi ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka alistaa toisen orjuuteen tai pitää toista orjuudessa, kuljettaa orjia tai käy kauppaa orjilla, jos teko kokonaisuutena arvostellen on törkeä.

Yritys on rangaistava.

10 §

Oikeushenkilön rangaistavuus

Ihmiskauppaan ja törkeään ihmiskauppaan sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 2004

Annika Lapintie /vas
Mikaela Nylander /r
Minna Sirnö /vas
Susanna Rahkonen /sd
Raija Vahasalo /kok

Minna Lintonen /sd
Suvi-Anne Siimes /vas
Outi Ojala /vas
Irina Krohn /vihr